

Engelandvaarders

Niet iedereen legde zich neer bij de Duitse bezetting. Duizenden Nederlanders probeerden Engeland of een ander vrij land te bereiken. Zij werden al snel 'Engelandvaarders' genoemd. Sommige Engelandvaarders wilden alleen maar in vrijheid en veiligheid leven, maar de meeste vertrokken om zich aan te sluiten bij de Prinses Irene Brigade, het Nederlandse leger in Engeland. Het waren vooral avontuurlijke jongelui die op goed geluk aan een gevaarlijke tocht begonnen.

Er waren routes over land, over zee en door de lucht. De meeste Engelandvaarders vertrokken eerst naar Zwitserland, Spanje of Zweden. Die landen hadden geen partij gekozen in de oorlog. Om hun neutraliteit te bewijzen, stopten deze landen de Engelandvaarders in kampen en gevangenis. Een aantal wist toch naar Engeland te ontsnappen.

Korter was de route over zee. Enkele honderden Engelandvaarders waagden de overtocht, vaak in niet-zeewaardige bootjes. Het meest spectaculair waren de twee kapingen van Duitse vliegtuigen op 5 en 6 mei 1941. De toestellen verdwenen onder het oog van de verbaasde Duitsers naar Engeland.

Welke route er ook gekozen werd, de Engelandvaart was een gevaarlijke onderneming. Duizenden Engelandvaarders zijn onderweg gedood, verdronken of gevangengenomen. Overal waren Duitse controleposten: in treinen, aan de grenzen, langs de kust, op zee. Daarnaast loerden er de gevaren van de natuur, zoals de ijskoude bergpassen van de Pyreneeën en de stormen op de Noordzee. Wie gepakt werd, kreeg in de eerste oorlogsjaren maar een lichte gevangenisstraf wegens illegale grensoverschrijding. Vanaf 1942 werden de maatregelen strenger. Veel Engelandvaarders werden geëxecuteerd. Anderen kwamen in concentratiekampen terecht.

In totaal hebben ongeveer 1700 mensen Engeland bereikt. In Londen wachtte hen nog een zwaar onderzoek, waarbij werd bekeken of ze geen Duitse spionnen waren. Als alles in orde bleek, volgde een uitnodiging van koningin Wilhelmina. Zij schonk zelf een kopje thee voor de waaghalzen in, om ze daarna te ondervragen over hun tocht en over de toestand in Nederland. De Engelandvaarders vormden voor haar een schakel met het bezette Nederland. Mede dankzij hun verhalen bleef zij op de hoogte van de situatie in haar vaderland.